

## LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 18/2009 vp

### Hallituksen esitys käräjäoikeuslain sekä eräiden käräjäoikeuksien asiallista toimivaltaa koskevien säännösten muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 10 päivänä marraskuuta 2009 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen käräjäoikeuslain sekä eräiden käräjäoikeuksien asiallista toimivaltaa koskevien säännösten muuttamisesta (HE 227/2009 vp).

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöjohtaja Sami Manninen ja hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö

- laamanni Juha Hyvärinen, Kuopion käräjäoikeus
- käräjätuomari Pekka Aaltonen, Turun käräjäoikeus
- puheenjohtaja Tapani Vasama, Suomen tuomariliitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- puolustusministeriö
- Paraisten käräjäoikeus
- Seinäjoen käräjäoikeus
- Tampereen käräjäoikeus.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi käräjäoikeuslakia sekä meri-, ryhmäkanne- ja kiinteistönmuodostamislakeja, ulosottokaarta, yrityssaneerauksesta ja sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annettuja lakeja, pohjoismaista luovuttamislakia, Euroopan unionin rikoksentehtäjäluovuttamisesta, omaisuuden ja todistusaineiston jäädyttämisestä, menetetyksi tuomitsemisesta tai sakon täytäntöönpanosta tehtyjen puitepäätösten kansallista täytäntöönpanoa koskevia lakeja.

Käräjäoikeuslakiin lisättäisiin luettelo käräjäoikeuksista. Muissa mainituissa laeissa osoitetaan asianomaisen lain soveltamista koskevat

asiat tiettyihin laissa nimettyihin käräjäoikeuksiin. Näihin käräjäoikeuksien asiallista toimivaltaa koskeviin säännöksiin on tehtävä ne tarkistukset, joita käräjäoikeusverkoston uudistamista koskevat vuoden 2010 alusta voimaan tulevat säännökset edellyttävät.

Lisäksi osakeyhtiölakia ja vakuutusyhtiölakia muutettaisiin niin, että osakeyhtiölain ja vakuutusyhtiölain soveltamista koskevien asioiden keskittämisestä tiettyihin käräjäoikeuksiin luovuttaisiin. Näitä asioita voitaisiin käsitellä kaikissa käräjäoikeuksissa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi käräjäoikeuksien asiallista toimivaltaa koskevia säännöksiä. Muutostarve perustuu 1.1.2010 voimaan tulevaan käräjäoikeusuudistukseen, jossa nykyiset 51 käräjäoikeutta yhdistetään 27 käräjäoikeudeksi. Esityksen tarkoituksena on saattaa toimivaltaista käräjäoikeutta koskevat säännökset vastaamaan uutta käräjäoikeusverkostoa.

Esityksen mukaan osakeyhtiölain ja vakuutusyhtiölain soveltamista koskevissa asioissa luovuttaisiin asioiden keskittämistä tiettyihin käräjäoikeuksiin. Kyseisiä asioita voidaan näin jatkossa käsitellä kaikissa käräjäoikeuksissa. Toisaalta eräiden asioiden, kuten merioikeus- ja sotilasoikeudenkäyntiasioiden, käsittely keskittäisiin nykyistä harvempaan käräjäoikeuteen. Lakivaliokunta pääosin puoltaa esitykseen sisältyviä käräjäoikeuksien asiallista toimivaltaa koskevia ehdotuksia. Valiokunta ei kuitenkaan kannata ehdotusta siitä, että yrityssaneerausasioita käsitteleviä käräjäoikeuksia vähennetään niin, että Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa (nykyinen Joensuun käräjäoikeus) ei enää käsiteltäisi yrityssaneerauksia, vaan ne siirtyisivät Pohjois-Savon käräjäoikeuteen (nykyinen Kuopion käräjäoikeus). Esitys merkitsisi sitä, että Itä-Suomessa ja Kainuussa olisi vain yksi yritysaneerauksia käsittelevä käräjäoikeus. Valiokunnan mielestä asioiden keskittäminen yhteen käräjäoikeuteen alueella, jossa etäisyydet ovat pitkät, voi heikentää yrityssaneerausasioiden käsittelyssä merkityksellistä yrityksen toiminnan ja paikallisten olojen tuntemusta. Lisäksi saadun selvityksen mukaan nykyisessä Joensuun käräjäoikeudessa on yrityssaneerausasioiden vahvaa erityisosaamista. Mainitut seikat huomioon ottaen lakivaliokunta katsoo, että yrityssaneerausasioita on perusteltua käsitellä jatkossa myös tulevassa Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että käräjäoikeuslakiin (581/1993) lisätään luettelo käräjäoikeuksista. Käräjäoikeuksista säädetään nykyisin käräjäoikeuslaissa olevan valtuuden nojalla valtioneuvoston asetuksella käräjäoikeuksien

tuomiopiireistä (410/2008). Eduskunnan oikeusasiamies on suositellut käräjäoikeuksia koskevan sääntelyn nostamista lain tasolle (ratkaisu 25.8.2009, Dnro 428/4/09). Oikeusasiamiehen mukaan valtioneuvosto on sinänsä ollut toimivaltainen säätämään käräjäoikeuksien tuomiopiireistä, niiden yhdistämisestä ja sitä kautta tosiasiaa käräjäoikeuksien uudelleennimeämisestä, perustamisesta ja lakkauttamisesta. Valtioneuvosto ei siten ole menetellyt asiassa lainvastaisesti. Oikeusasiamies katsoo, että käräjäoikeuksien asetustasoiseen perustamiseen ja lakkauttamiseen liittyy kuitenkin tulkinnanvaraisia piirteitä, jotka olisivat vältettävissä, jos käräjäoikeusverkostosta säädettäisiin lakitasolla. Esityksen tarkoitus onkin oikeusasiamiehen suosituksen mukaisesti poistaa käräjäoikeusverkoston nykyiseen sääntelytasoon kohdistuvat epäilyt ja ehkäistä niihin perustuvia mahdollisia prosessiväitteitä.

Lakivaliokunta pitää käräjäoikeuksien luettelamista laissa perusteltuna ja puoltaa esityksen hyväksymistä tältä osin. Valiokunnan mielestä olisi kuitenkin ollut toivottavaa, että eduskunta olisi voinut arvioida uudistusta syvällisemmin kuin mihin sillä on mahdollisuus nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen yhteydessä. Toisaalta valtioneuvoston menettelyä käräjäoikeusverkoston uudistamisessa voidaan pitää ymmärrettävänä sitä taustaa vasten, että menettely on sinänsä perustunut voimassa olevaan lainsäädäntöön ja vakiintuneeseen käytäntöön.

### *Yksityiskohtaiset perustelut*

#### **1. Laki käräjäoikeuslain muuttamisesta**

*Johtolause.* Johtolauseeseen on tehty lakitekni-  
nen ja kielellinen korjaus.

*Voimaantulosäännös.* Käsiteltävänä oleva lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2010 samanaikaisesti käräjäoikeusuudistuksen kanssa. Lakivaliokunta kuitenkin ehdottaa, että lain voimaantuloaika jätetään voimaantulo-

säännöksen 1 momentissa yleisesti noudatetun käytännön mukaisesti avoimeksi.

Lakiehdotuksen mukaan voimassa olevan kärjäoikeuslain 1 § siirtyy 1 a §:ksi ja 1.1.2010 voimaan tuleva 1 a § siirtyy 1 b §:ksi. Kärjäoikeuslain 1 §:ään on lisätty 4 momentti lainmuutoksella 629/2005 ja 1 a § lainmuutoksella 591/2009. Lakivaliokunta ehdottaa selvytyden vuoksi, että mainittuihin muutoslakeihin sisältyvät siirtymäsäännökset lisätään nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen uusiksi 2—5 momentiksi. Siirtymäsäännöksiä on tässä yhteydessä tarkistettu viittamaan lakiehdotukseen sisältyviin pykäliin.

## 5. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain 67 §:n muuttamisesta.

67 §. Toimivaltainen tuomioistuin saneerausmenettelyä koskevassa asiassa. Pykälän 1 momentissa luetellaan yrityssaneerausasioissa toimivaltaiset kärjäoikeudet. Yleisperusteluissa esittämäänsä viitaten lakivaliokunta ehdottaa momentin täydentämistä niin, että myös tuleva Pohjois-Karjalan kärjäoikeus on toimivaltainen tuomioistuin saneerausmenettelyä koskevassa asiassa.

## Valiokunnan muutosehdotukset

### 1.

## Laki

### kärjäoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun kärjäoikeuslain (581/1993) 1 § ja sen edellä oleva väliotsikko sekä 1 a §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 549/1994, 210/2000 ja 629/2005 sekä 1 a § laissa 591/2009, sekä

lisätään 1 a §:n edelle uusi väliotsikko ja lakiin uusi 1 b § seuraavasti: (poist.)

1, 1 a ja 1 b §  
(Kuten HE)

*Voimaantulo- ja siirtymäsäännös.* Edellä 67 §:n 1 momenttiin ehdotettuun muutokseen liittyen lakivaliokunta ehdottaa voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2 momenttiin uutta 1 kohtaa, joka mahdollistaa sen, että nyt tarkoitettun lain voimaan tullessa vireillä ollut asia siirtyy Joensuun kärjäoikeudesta Pohjois-Karjalan kärjäoikeuteen. Uuden kohdan lisäämisen vuoksi momentin muiden kohtien numerointia tulee muuttaa. Niin ikään lakiehdotuksen 67 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen vuoksi voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 3 momentti käy tarpeettomaksi, joten valiokunta ehdottaa sen poistamista.

## Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 2.—4. ja 6.—14. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. ja 5. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (*Valiokunnan muutosehdotukset*).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

*Tämä lain 1 a §:n 4 momentissa tarkoitettu viraston päällikkönä toimivan laamannin virka täytetään ensimmäisen kerran niin, että virka julistetaan käräjäoikeudessa toimivien laamannien haettavaksi ja täytetään noudattaen muuten, mitä tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa (205/2000) säädetään laamannin virasta. (Uusi 2 mom.)*

*Tämän lain voimaan tullessa käräjätuomarin virkaan nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta edelleen kelpoinen siihen käräjäoikeuden tuomarin virkaan, johon hänet on nimitetty, sekä käräjäoikeuden tuomarin virkaan siinä käräjäoikeudessa, johon tämä virka siirretään. (Uusi 3 mom.)*

*Tämän lain voimaan tullessa määräajaksi käräjätuomariksi nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta kelpoinen virkasuhteeseen määräajan loppuun. (Uusi 4 mom.)*

*Sen arvioinnissa, onko kaksikielisessä käräjäoikeudessa riittävä määrä 1 b §:ssä tarkoitettuja virkoja, voidaan ottaa huomioon ne käräjätuomarin virat, joihin on tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä henkilöt, jotka täyttävät tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetyt kielitaitovaatimukset. (Uusi 5 mom.)*

## 5.

### Laki

#### yrityksen saneerauksesta annetun lain 67 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan yrityksen saneerauksesta 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (47/1993) 67 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 247/2007, seuraavasti:

#### 67 §

*Toimivaltainen tuomioistuin saneerausmenettelyä koskevassa asiassa*

Tässä laissa tarkoitettua saneerausmenettelyä koskevia asioita käsitellään Ahvenanmaan, Espoon, Etelä-Karjalan, Helsingin, Keski-Suomen, Lapin, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeuksissa. Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä

näissä asioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
Tämän lain voimaan tullessa vireillä ollut asia siirtyy:

1) Joensuun käräjäoikeudesta Pohjois-Karjalan käräjäoikeuteen; (Uusi 1 kohta)

(2—10 kohta kuten HE:n 1—9 kohta)

(3 mom. poist.)

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                         |                               |
|------|-------------------------|-------------------------------|
| pj.  | Janina Andersson /vihr  | Outi Mäkelä /kok              |
| vpj. | Anna-Maja Henriksson /r | Tuomo Puumala /kesk           |
| jäs. | Esko Ahonen /kesk       | Pirkko Ruohonen-Lerner /ps    |
|      | Kalle Jokinen /kok      | Tero Rönni /sd                |
|      | Ilkka Kantola /sd       | Kari Uotila /vas              |
|      | Sampsa Kataja /kok      | vjäs. Antti Rantakangas /kesk |
|      | Krista Kiuru /sd        | Katja Taimela /sd.            |
|      | Sanna Lauslahti /kok    |                               |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.